

РОЛЬ РЕСУРСНОГО ФАКТОРУ В ТРАНСФОРМАЦІЇ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ВЗАЄМОДІЇ

Гаджисєв Р.Е.

Аспірант кафедри світового господарства і міжнародних економічних відносин Інституту міжнародних відносин Київського національного університету імені Тараса Шевченка

Залежність від природних ресурсів формує державні інститути, а також адміністративні та аналітичні рамки, на які мають зважати політичні та економічні еліти; це впливає на можливість досягнення цілей вищого порядку, які можуть допомогти у подоланні негативних наслідків, таких як потреба у поглибленні інституціоналізації, підтримка довіри і розширення часових горизонтів. Для досягнення таких цілей потрібні робочі рекомендації, прив'язані до особливостей конкретних країн, наприклад заходи для підвищення прозорості при контрактних переговорах, посилення потенціалу податкової адміністрації, покращення процедури формування пріоритетів державних інвестицій. А цілями цих конкретних форм втручання є політика, інститути та управління, пов'язані з ресурсним сектором. В цій книзі використовуються короткі визначення цих понять:

- Політика – це рішення, прийняті органами державної влади щодо конкретного ходу дій. Політика може бути введена в дію законодавством або відповідними їй нормативно-правовими актами; наприклад, політика щодо природних ресурсів часто знаходить відображення у законі про корисні копалини. Політика також може затверджуватися через бюджетні плани або проводитися більш неформально через повсякденну роботу урядових організацій.

- Інститути – це «правила гри», що структурують політичні, економічні та соціальні взаємодії. Формальні інститути включають конституційні рамки країни, а також систему стримувань і противаг різних

гілок уряду. Стосовно природних ресурсів формальні інститути можуть включати законодавство про сектори природних ресурсів або формулу податкового вирівнювання для переказів коштів від багатих на ресурси провінцій до таких, що бідні на ресурси. Неформальні інститути охоплюють неписані правила, що визначають поведінку; наприклад, це можуть бути неявні соціальні зобов'язання, яких дотримуються.

- Управління – це виконання державних повноважень стосовно суспільства через державні органи – виконавчі, законодавчі, судові – в умовах чинної інституційної та політичної системи. Управління стосується процесів досягнення угоди між державою та суспільством (включаючи політику та інститути), а також способів подальшої реалізації та моніторингу (організаціями) цієї угоди.

- Потенціал держави, або здатність держави реалізовувати політику через її організації, є важливим аспектом управління. В контексті сектору природних ресурсів В. Панченко визначає потенціал держави як сукупну здатність держави контролювати, отримувати та розподіляти ресурси, а також її символічну або політичну здатність приймати, реалізовувати та запроваджувати в дію колективні рішення [2, с.174].

Слабкі інститути і організації державного сектору з низьким потенціалом в ресурсозалежних країнах, що розвиваються, означають, що здатність держави приймати політичні рішення для подолання ресурсного прокляття буде такою ж слабкою. Причинно-наслідковий зв'язок тут є двоспрямованим: слабе управлінське середовище веде до ресурсної залежності, а висока залежність від природних ресурсів впливає на збої в управлінні [3, с.315]. Розуміння взаємодії між видобуванням природних ресурсів, інститутами та управлінням з подальшим спільним формуванням більш загальної політико-економічної траєкторії має вирішальне значення для прийняття рішень щодо потенціальної допомоги для розвитку. По-перше, необхідно зрозуміти політико-економічний устрій країни, щоб конкретизувати заходи втручання і надати їм мотиваційної спрямованості,

аби не отримати від цього негативні наслідки. Крім того, партнери з розвитку можуть, спільно з клієнтами-реформаторами, погодитись на навіть більш трансформаційний варіант стосовно інститутів; знову ж таки, успіх залежатиме від чіткого усвідомлення того, що таке політична економія залежності від природних ресурсів.

Список використаних джерел

10. Entine, Jon. 2009. "Protectionism – Humpty Dumpty Economics.", Washington, DC: American Enterprise Institute for Policy Research. Retrieved August 12, 2009 (<http://www.aei.org/article/100386>).

11. Панченко В. Глобальні виміри неопротекціонізму: теорія і практика / В. Г. Панченко. – К.: Аграр Медіа Груп, 2018. – 618 с.

12. Резнікова Н.В. Економічна незалежність країн в умовах глобальних трансформацій / Н.В. Резнікова. – К.: Аграр Медіа Груп, 2018. – 487 с.

13. Резнікова Н.В. Політика економічного націоналізму: від витоків до нових варіацій економічного патріотизму / В.Г. Панченко, Н. В. Резнікова // Економіка і держава. — №8 (серпень). — 2017. — сс.5-11.

14. Резнікова Н.В. Від протекціонізму до неопротекціонізму: нові виміри регулювання в умовах лібералізації / В.Панченко, Н.Резнікова / Міжнародна економічна політика. — №2 (27). — 2017. — сс.28-46.

15. Рилач Н. М. Зовнішня торгівля України: сценарії інтеграції / Наталія Михайлівна Рилач. // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2011. – №103. – С. 80–83.

16. Рилач Н. М. Інституційний механізм поглиблення науково-технологічного співробітництва між Україною та Європейським Союзом як частина Угоди про асоціацію / Наталія Михайлівна Рилач. // Актуальні проблеми міжнародних відносин. – 2009. – С. 10–15

17. Рилач Н. М. Європейський інноваційний союз в глобальних інноваційних процесах / Наталія Михайлівна Рилач. // Вісник КНУ Міжнародні відносини. – 2015. – №1. – С. 39–43.